לעיל קכד:],
(כריתות כא:], ג) [ל"ל כריתות כא:],
לב מרי], ד) [פסחים פג.], ה) אהלות פ"ג מ"א. ו) שם. ו) [לעיל עו:],

תורה אור השלם

 וְכֹל הוֹלֵךְ עַל בַּפְּיוּ
בְּכָל הַחַיָּה הַהֹלֶכֶת עַל אַרבַע טמאים הם לכם בל הנגע בנבלתם יטמא הָעֶרֶב: וְהַנִּשֵׂא אֶת נִבְלְתָם יְכַבֵּס בְּגָדְיוּ וְטָמֵא עַד הָעָרֶב טְמֵאִים

ויקרא יא כז, כח

גליון חש"ם

גמ' וקולית השרץ. לאו דוקא דהא שרץ מטמא בכעדשה אלא דעיקר פירכא מנבלה ושרך דנקט אשגירות לישנא הוא. רמב"ן בחידושי ב"ב דף ע"ז ד"ה אין אומיות:

הגהות הב"ח

(**ה)** רש"י ד"ה אביי וכו' (ת) רש"י ד"ה תב"י וכר לא מטמי משום אבר: (ב) ד"ה טמאה וכר בבעלי חיים: (ג) תום' ד"ה נוגע וכר לא אינטכיך ליה למתני:

מוסף רש"י

ששימשו נותר. שנותר בהן מוח חוך לזמנו ושימשוהו העלמות הללו, וסימשים. מטמאין את הידיב, רנותר עלמו שגזרו חכמים ייים החחים פג.). בסים. כדמתרגמינן כנו (שמות ל) בסיסיה כנו (שמות ל) (DIII)

וקולית המוקדשים. במסכת פסחים (דף קכ:) תנן הפגול והנותר מטמאין את הידים דגזרי בהו רבנן משום חשדי כהונה ועללי כהונה כדמפרש התם וגזרו אף בעלמות ששימשו נותר: נבלה אין עלמותיה מטמאים דכתיב (ויקרא יא) בנבלתה ולא בעלמותי) וכן שרץ הלכך סתומים טהורים אף מלטמא במשא וכ"ש מגע דאי אפשר לו ליגע ואע"ג

דשומר מכנים ומוליא טומאה ה"מ

בדבר שאפשר ליגע בטומאה עלמה

ואפילו לא נגע בה אלא בשומר טמא

אבל היכא דאי אפשר ליגע בטומאה

עלמה אין שומר מטמא: נקובים כל

שהוא. אפילו כחוט השערה שאפשר

להכנים בו חוט השערה של ראשו או

זקנו והרי הוא מטמא בכך כדלקמן [קכו:]:

גמ' וחי דחיכה כזים מוח מבפנים

טומאה בוקעת ועולה. קושיא היא

אמאי אין מטמא באהל הרי אין לה

חלל טפח וקיימא לן בברכות (דף יש:)

כל חלל שאין בו טפח אינו חולך בפני

המת: ואי. קסבר מוח שבפנים מעלה ארוכה לבשר מבחוץ אע"ג דליכא מוח

הואיל ובמחובר לחי סוף המוח לבא שהרי

פעמים שהמוח כולו כלה וחוזר וע"י

המוח גדל הבשר מלמעלה א"כ בלא

בשר ובלא מוח חשיב אבר כל עלם

חלול ותנן בן (אהלות פ״א מ״ו) האברים

אין להן שיעור אפילו פחות מכזית מן

המת ופחות מכעדשה מן השרך:

קסבר אין מוח שבפנים מעלה ארוכה.

לבשר מבחוץ והכא הואיל וליכא בשר

אין סופו להעלות ארוכה בחי ולא אבר

מיקרי: א"ה במוקדשין אמאי טמאים.

הרי לא שימשו נותר דאין נותר בפחות

מכזית: כי נקבו אמאי טמאין. הא

אמרת דאין שומרין מלטרפין לטומאה

חמורה: רישה. דקולית המת: דליכה

כוית. לפיכך אין מטמא באהל: סיפא.

מוקדשים ושרץ ונבלה: דאיכא כזית.

לפיכך גבי מוקדשין איכא ששיעור

נותר וגבי נבלה ושרץ איכא שיעור

לטמח: ומחי קמ"ל. כיון דרישח ליכח כזית דו אכתי לא אשמעינן דעלם

כשעורה מטמא במגע ולא באהל וכזית

מז הנבלה מטמא: **מילי מילי**. כל דבר

הששנה במשנתנו אשמעינן טעמא

בכל חד וחד מה שהראה זה לא הראה

זה: רישה. השמעינן מדלה טימה

באהל על כרחיך שמעת מינה דמוח

שבפנים אין מעלה ארוכה מבחוץ דאי

מעלה בין אית ביה בין לית ביהח

מטמא: מילתא היא. כנותר עלמו

ואינטריך לאשמועינן דהכי הוא כדרב

מרי משום דבפסחים (דף קכ:) לא תנן

אלא הפגול והנותר אבל שמושו לא תנן

"וקולית המוקדשין הנוגע בהן בין סתומים בין נקובים ממא קולית נבלה וקולית השרץ הנוגע בהם סתומים מהורים נקובים כל שהוא מטמא במגע מנין שאף במשא ת"ל יהנוגע והנושא יאת שבא לכלל מגע בא לכלל משא לא בא לכלל מגע לא בא לכלל משא: גמ' נוגע אין אבל מאהיל לא היכי דמי אי דאיכא כזית בשר באהל גמי ליטמא דליכא כזית בשר ואי דאיכא יכזית מוח מבפנים ימומאה בוקעת ועולה באהל נמי ליממא דליכא כזית מוח בפנים ואי מוח מבפנים מעלהָ ארוכה מבחוץ אבר מעליא היא באהל נמי ליטמא אמר רב יהודה בריה דרבי חייא זאת אומרת מוח בפנים אינו מעלה ארוכה מבחוץ במאי אוקימתא דליכא כזית אי הכי במוקדשים אמאי מטמא ותו קולית נבלה וקולית השרץ כי ניקבו אמאי מטמאו הא לא ° קשיא רישא דליכא כזית סיפא דאיכא כזית ומאי קמ"ל מילי מילי קא משמע לן רישא קמ"ל דמוח מבפנים אינו מעלה ארוכה מבחוץ מ מוקדשין מאי קמ"ל שימוש נותר מילתא היא דאמר שמרי בר אבוה אמר רבי יצחק יעצמות קדשים ששימשו נותר מממאין את הידים הואיל ונעשה בסים לדבר האסור נבלה אע"ג דאיכא כזית ניקבה אין לא ניקבה לא אביי אמר לעולם מוח מבפנים מעלה ארוכה מבחוץ והכא במאי עסקינן בששפה וכדרבי אלעזר דא"ר אלעזר קולית ששפה לארכה ממאה לרחבה מהורה וסימניך דיקלא ורבי יוחנן אמר לעולם דאיכא כזית יומוח מבפנים מעלה ארוכה מבחוץ ומאי נוגע דקתני מאהיל ואי מוח מבפנים מעלה ארוכה מבחוץ קולית נבלה וקולית השרץ כי לא נקבו אמאי מהורים אמר רבי בנימין בר גידל אמר ר' יוחנן יהכא במאי עסקינן כגון . דאיכא כזית מוח המתקשקש גבי מת מומאה בוקעת ועולה נבלה כיון דמתקשקש הוא ניקבה אין לא ניקבה לא א"ר אבין ואיתימא ר' יוםי בר אבין אף אגן נמי תנינא ®הנוגע "בכחצי זית ומאהיל על חצי זית או חצי זית מאהיל עליו ממא אי אמרת בשלמא חד שמא הוא משו"ה מצטרף אלא אי אמרת תרי שמי נינהו מי מצמרף יוהתנן יזה הכלל כל שהוא משם

בוגע אין מאהיל לא. וא"ת מנא ליה למידק מאהיל לא אי משום דלא קתני לה הא לא קתני נמי משא אע"ג דעלם כשעורה מטמח במשח וי"ל דמשח לח חצטריך ש למתני אבל אהל הוה ליה למתני כיון דאין עלם מטמא באהל אע"ג דלא מתני ליה במוקדשין מ״מ הוה ליה למתני באפי נפשיה אמת

אע"ג דלא הוי אהל דומיא דנוגע דנוגע בכל מהום טמא אבל מאהיל לא מטמא אלא כנגד המוח מ"מ במאי דהוי לתנייה ואם תאמר ולשני ליה הא מני רבי יוסי דלית ליה טומאה בוקעת ועולה לקמן בשמעתין ושמא לא מסתבר ליה לאוקמה כר׳ יוסי: ראי מוח שבפנים מעלה ארוכה מבחוץ. פירש הקונטרס אע"ג דליכא מוח כלל וזה דחקו מדלא מוקי לה דלית ביה מוח ובחנם דחק . דמדנקט קולית משמע דמיירי דאיכא מוח קלת: אי הכי מוקדשים כו'. פירוש בשלמה הי היירי בדהיכה כזים ה"ש מוקדשין אפי׳ למ"ד בערבי פסחים (פסחים קכא.) נותר בכבילה דכל חד איירי בשיעור דידיה אלא כיון דבמת איירי בדליכא שיעור מוקדשין אמאי כו' תימה דמאי קמ"ל רב מרי מתניתין היא ועוד דבפ׳ כילד לולין (שם דף פג.) מייתי סייעתא לרב מרי ודחי לה לייתי הך מתניתין דהכא ונראה דרב מרי אשמועינן עלמות ששמשו נותר כבר אפי׳ אין בהן עכשיו כלום ומתני׳ איכא לאוקומי בדאיכא אכתי כזית ומ"מ חדוש הוא דאיכא שימוש נותר בעולם ובפסחים דבעי לאתויי מעלמות פסח דקאמר אלא לאו דאית ביה מוח היינו שהיה בה מוח כבר דעכשיו לא האמר דפשיטא דטעונין שרפה משום מוח:

דכא במאי עםקינן בששיפה. דתו לא מעלה ארוכה והלכך כיון דליכא כזית מוח לא מטמא באהל דליכא

שיעור ולא הוי נמי אבר ואשמועינן דשיפה אינו מטמא באהל: למאיל. וקמ״ל בקתני מאהיל. וקמ״ל

דנוגע היינו מאהיל ומלטרפין וא"ת ליתני כזית מן המת הנוגע בו טמא ואנא ידענא דנוגע היינו מאהיל וי"ל דלא הוה שמעינו ליה מהכא אלא משום דקים לן בעלמא דכזית מן המת מטמא באהל אבל השתא דקתני קולית יומן המת וקתני נוגע מוכיח דנוגע היינו מאהיל דאי אפשר ליגע במוח ממש בתוך הקולית אלא ע"י אהל: הכא במאי עסקינן בכזית מוח המתקשקש. הא דלא קאמר

כששיפה כדחמר לעיל חפשר דסבירח ליה דשיפה מעלה ארוכה מבחוץ: אמר

אחד מצמרף וממא משני שמות מהור אלא מאי חד שמא הוא אימא סיפא יאבל

ואשמעינן מתניתין דמשום יודשימשו כזית נותר מטמאה אפי׳ כשהיא סתומה הנוגט ולא נגע במוח טמא משום עלם ששימש את הנותר: לא ניקבה לא. דבעינן אפשר ליגע כדתני טעמא בהדיא לקמן וקפוש: אביי אמר לעולם מוח מעלה ארוכה. ומחניחין בששפה נסרה במגל או בסכין דתו לא מעלה ארוכה והלכך כיון דליכא כזיח מוח דמטמא באהל משום שיעור לא שמטמא (א) אבר ובמוקדשין נבלה ושרץ בדאיכא כזית כדאוקימנא ואביי לא פליג אלא במעלה ארוכה: **לארכה**.

דעכשיו שייר בה רלועה שלא שיפה: ממאה. ואפילו אין בה לא בשר ולא מוח דמוח שהיה עתיד לבא מבפנים מעלה ארוכה וכיון דדכוותה (ב) בעלי חיים מעלה ארוכה השתא נמי אבר הוא ולא בעי שיעור: לרחבה. סביב סביב ואפילו במקום אחד: דקל אם תטול ממנו רלועה סביב הוא מחיבש שלא הנחת דרך לשרף לעלות מן הקרקע למעלה ממקום שנקלף ואם תקליפנו לארכו וחשייר לדו אחד יש דרך לשרף לעלות: לעולם. רישה דחיכה כזית דלה מוקמינן מתניתין בתרי טעמי וה"ג ליכה כזית הויה מטמה בההל דמוח שבפנים מעלה הרוכה: **ומהי נוגע** מאסיל. מאסיל נמי במשמע כדמפרש ואזיל דאיכא מנא דקרי למאסיל נוגע: אמאי שהורים. עלם גופיה אבר הוא ובלא מוח נמי מטמא וסמימה מאי אהניא: המהקשקש. יבש ונעקר בחוך החלל שדהוא לא מעלה ארוכה: גבי מת. אף על גב דאינו מעלה ארוכה מטמא באהל דהא בלא חשיבות אבר הא איכא שיעור וסתימה לא מהניא ביה דטומאה בוקעת ועולה ומוקדשים הרי שמשו נותר: נכלה כיון דמסקשקש הוא. ושוב אינו מעלה ארוכה לאו אבר הוא הלכך ניקבו דאפשר ליגע מטמאים משום שיעור לא ניקבו לא דלאו אבר הוא דהשתא גרע מקולית שיש בה בכעדשה מוח לח דההוא מעלה ארוכה הוא: אף אנן נמי סנינא. דקרי למאהיל נוגע:

עין משפמ

נר מצוה

בו א מיי' פ"ח מהלכות אבות הטומאות הלי

נה ב מיי פ״ל שם הלי

ד: נמ ג ד מיי׳ פ״ב מהל׳

ם הוז מיי׳ פ״ד מהל׳

טומאת מת הל' יד:

טומאת מת הלי ה ופ"ב מהל' אבות הטומאות הל' יא ופ"ד הלכה ט:

שימה מקובצת לו] מוקדשין קמ״ל שימוש: לו] חלול ותנן בנדה פ׳ יוצא דופן [דף מגז ל) האררים איז להם שיעור אפי' פחות מכזית מן המת ופחות מכזית ורלה ופחוח מכעדשה: נבלה ופוחות מכעושה: ג] איכא שמוש נותר וגבי שרץ ונבלה איכא שיעור: ד] ליכא כזית וכי אכתי לא שמעינן: ד] מילי מילי כל דבר ודרר ששוה רמשוחיוו מה: [] בין לית ביה הוה מטמא: 11 דמשום דשמשה **ה]** לא מטמיא משום אבר ונעקר (עם המוקדשין: עם הנעקר בתוך החלל דההוא לא מעלה: ים דקתני קולית :המת וקתני

א) באמת הוא משנה באהלות (פ"ח מ"ז) אבל מייתי לה גם